ధైర్యంవచ్చింది.ఇంకా ఆలోచిస్తున్నాడు-దొరుకుతుంది. తన ఎడ్రసు వాళ్ళెవరికీ తెలీదుకదా, మరి ముందు కథెలా నడుస్తుంది? కథానాయిక ఎలా వస్తుంది? అనుకున్నాడు.

తన రూము సమీపించటంవల్ల తాళం తీసి రూములోకివెళ్ళి,కాంప్ కాట్ మీదపడుకుని ఆలోచించటం మొదలుపెట్టాడు ఏంచేయాలో అర్థంగాక. ఆఖరికి అతి ప్రయత్నంమీద ఒక ఆలోచన తట్టింది. తన ఎడ్రసు ఒక ఇంగ్లీషు పేపర్లో ఒక తెలుగు పేపర్లో "పోగొట్టుకున్న" కాలంలో అడ్వర్టయిజ్ చేయించటమే. అనుకోవటంతోటే రూపాయలు ముందుకట్టుకుని అడ్వర్టయిజ్మెంటు పంపాడు ఆ రోజే రెండు డెయిలీస్ కి.

ఈ రెండు రోజులూ తను చెయ్యాల్సిన పనులన్నింటినీ వాయిదా వేసుకుని ముందు జరుగబోయే విషయాల్ని గురించీ, తనకు కలుగబోవు సుఖాన్ని గురించీ కలలుకంటున్నాడు. శేషగిరి రావుకు, ఒక్క భయమేగాక, ఆశ్చర్యం, సంతోషం, దుఃఖం, కోపం, ఆకలి, ఇట్లాంటివన్నీ హెచ్చుమోతాదులో వున్నయ్.

ఆఖరికి ఒకనాడు తన అడ్వర్టయిజ్మెంట్ పడ్డ పత్రికల్ని ముందేసుకుని కూచుని చూస్తున్నాడు శేషగిరి. అప్పుడే వూడిపడ్డాడు శేషగిరి తత్వాన్ని అర్థంచేసుకున్న అతనిమిత్రుడు చేతిలో పేపరుతో-మనవాడు మళ్ళీ ఏదో అఘాయిత్యం చేసేడనుకుంటూ. "రా కూచో. ఏమిటి సంగతులు?" అన్నాడు శేషగిరి పరధ్యానంగా.

"ఏముంటయ్ - దీన్లో నీ అడ్వర్టజ్మెంట్ చూసి ఏమీ అర్థంగాక నీ నోటిద్వారానే విందామని వచ్చాను-ఏమిటిదంతా? పావలా జేబురుమాలుకోసం ఒక పదిరూపాయలదాకా తగలేసి ఎందుకీహడావుడి?" గుక్క తిప్పుకోకుండా అడిగేశాడు తనను ప్రశ్నలన్నీ.

శేషగిరి అతని ముఖంలోకి చూస్తూ "నీకేం తెలుసుతే ముందుంది కథ" అన్నట్టుగా నవ్వుకున్నాడు.

క థా ని క

పడుగుపేకలమధ్య బడుగులు

అందే నారాయణస్వామి

శివయ్య, అతనిభార్య సీతమ్మ శుష్కించినశరీరాలతో ఇంటివసారాలో నేలమీదఎదురుబళ్ళుగా కూర్చున్నారు. ప్రక్కగా చాపమీద పెద్దపిల్ల నిద్రపోతున్నది. రెండవపిల్ల కూర్చుని యేడుస్తున్నది. కొంచెం అవతల రెండవ అస్థిపంజరంలా కాళీమగ్గం వేళ్ళాడుతున్నది. దగ్గరగా యితర పరికరాలు విశ్రాంతితీసుకుంటున్నవి.

"బిడ్డ అన్నం అన్నం అని యేడ్చియేడ్చి శోషవచ్చి నిద్రపోయింది" అన్నది సీతమ్మ.

"సోలెడుగింజలు ఎక్కడైనా బదులుతెచ్చి పిల్లలకైనా వండిపెట్టకూడదూ?" అన్నాడు శివయ్య.

"ఇంకా యెవరిస్తారు అవతవాళ్ళకోమానెడు, యివతలవాళ్ళకో తవ్వెడు యివ్వవలసివుంటిమాయె. ఇంకా ఏమొఖం పెట్టుకుని వెళ్ళి అడగమన్నారు?"

"ఏంచేస్తాంచెప్పు? మనం వుండగలం. ఎక్కడైనా తెచ్చి పిల్లలవరకైనా వండిపెట్టకపోతే వాళ్ళేంవుండగలరు? రెండురోజుల్లో సావుకారు మగ్గానికి పడుగుచూచియిస్తానన్నాడు.ఇవాళ రేపు కళ్ళుమూసుకుంటే ఎల్లుండి మజూరీవస్తుంది."

"ఆఁ ఆయన యిచ్చేది నిజమే! యీ వారం రోజులబట్టి అట్లాగే చెపుతున్నాడు. ఇక గింజలు అప్పుతీసుకురావడంనావల్ల కాదుబాబూ. అయినా మనంమాత్రం ఎన్నాళ్ళని పస్తులుచెయ్యగలం? యింట్లో కంచం తప్పాళాలన్నీ ఆఖరైపోయినయ్యా, మీరు ఎవరిదగ్గరకైనావెళ్ళి పడుగుసాధించుకునిరాకపోతేవీల్లేదు."

"నేను వూరుకున్నానంటావా? అందర్నీ అడిగి చూశాను ఎవ్వరూ లేదన్నారు. అయినా యీ మందంలో యితర్లు ఎవరు మగ్గానికి పడుగిస్తారు?

గిరాకీలో నేయించుకునేవాళ్లు యివ్వవలసిందే గాని!"

"గిరాకీలో నేయించుకుని లాభాలకిలాభాలు తిన్నవాళ్ళుమాత్రం యిస్తున్నారా?"

"వాళ్లుమాత్రం యేంచేస్తారు? ఆటుశాల్తీ అమ్మకాపోయె ఇటునేయిస్తే దండగవస్తూవుంటే యెందాకని వాళ్లుమాత్రం నేయిస్తారు?"

"లాభంవచ్చినప్పుడు సంతోషంగాతిని దండగ వచ్చేటప్పుడు మనల్ని మాడుస్తారా?"

"ఏంచేస్తాం? వాళ్ళకు సరుకు విడుదలకావడం లేదు. మనం నేసే షావుకారుదగ్గర నిల్వవున్న సరుకుచూస్తే కళ్ళుతిరిగిపోయినై. సందులేకుండా సరుకు యింటినిండా పేర్చారు. యింతకీ మిల్లు గుడ్డవచ్చి మనగుడ్డకు పడగొట్టింది. యీ కరువు మన ఒకళ్ళకేకాదు వూళ్ళో రెండువేలమగ్గాల వాళ్ళూ అంతా ఇలాగే అవస్థపడుతున్నారు."

చూర్లోనుంచి ఎలుకలుకొట్టివేసిన కార్డు ఒకటి కిందపడింది. దాన్ని శివయ్య చేత్తో తీసుకున్నాడు. ఆ కార్డు 1940లో మద్రాసు ఖాదీ కాన్ఫరెన్సువాళ్లు అతనికి వ్రాసినది. అప్పుడు అతడు నేతలో గాంధీజీవిగ్రహాన్ని నేసి ఆ కాన్ఫరెన్సుకు పంపి బహుమతిపొందివున్నాడు. శివయ్య గొప్ప శిల్పి, నేతలో కుట్టులేకుండా షరాయి చొక్కా మొదలైనవి చిత్రమైన పనులు ఎన్నో చెయ్యగలడు. అతడు జరీలతలుతీర్చి నేసిన చీర రాణులుసహా చూస్తే తలలూపి కట్టితీరవలసిందే. అటువంటి శిల్పాలకు ప్రోత్సాహం లేనందున శివయ్య అవి మానివేసి మామూలుబట్టనే నెయ్యడానికి పాల్పడ్డాడు. అందులోనూ అతనికి భుక్తి జరగడంలేదు. ఆ కార్డు చూసేసరికి వెనుకటి స్మృతులు గుర్తుకురాగా అతడు విచారంలో మునిగిపొయ్యాడు.

రావు వచ్చాడు. అతన్ని చూడగానే సీతమ్మ లేచి యింట్లోకి వెళ్ళిపోయింది. శివయ్య "నమస్కారం రండి రావుగారూ?" అంటూ పీట తెచ్చి వెయ్యగా రావు కూర్చున్నాడు. రావు పట్టణకాంగ్రెసు సంఘ అధ్యక్షుడు. గ్రామంలో పలుకుబడి వున్నవాడు.

"ఇలా దయచేశారు! మా యోగక్షేమాలు విచారించడానికి వచ్చారా? తిండిలేక పిల్లలూ మేమూ అలమటించి పోతున్నాం" అన్నాడు శివయ్య.

"అలాగా! పత్రికల్లో చూస్తూనే వున్నాం" అన్నాడు రావు.

"మా అవస్థ చెప్పడానికి వీల్లేదు. వెనక నూలు దొరకక చాలినంత పనిలేక పస్తులుచేశాం. ఇప్పుడు ఎట్లాగో ఒకలా నూలు దొరుకుతున్నది గాని నేసినబట్ట ఖర్చుగాక మగ్గానికి పడుగు యిచ్చేవాళ్ళు లేక యిప్పుడు పస్తులువుంటున్నాం. నూలు దొరికినప్పుడూ దొరక్కపోయినప్పుడూ కూడా ఆఖరికి ఫలితం ఒకటే అయింది. మిల్లు బట్ట మా పరిశ్రమను కూలదోసింది" అన్నాడు శివయ్య.

"అయితే యీ మధ్య చీరెలు ధోవతులు ప్రభుత్వంవారు మీకు కేటాయించే ఆలోచనలో వున్నారని పత్రికల్లో చదివాం" అన్నాడు రావు.

"ఏమి కేటాయించడమో యేమిటో! ప్రభుత్వము మిల్లులతో యే నిబంధనలనైనా ఏర్పరచుకోనివ్వండి. మొత్తంమీద మాకు పనిచూపి అన్నం బట్ట కలిగించడం ప్రభుత్వం విధి. స్వరాజ్యం స్వరాజ్యం అని బంగారు కలలు కన్నాం. అదివరకు బ్రిటిషువాళ్ళ పాలనలో వున్నప్పుడు ఢక్కా మజిలీలు, 'చీరెను వుంగరములో దూర్చిన కథలు చెప్పుకని పరాయి ప్రభుత్వమువల్ల యిటువంటి పరిశ్రమలన్నీ నాశనమైపోయాయని వాపొయ్యాం. ఇప్పుడు స్వంత ప్రభుత్వం వచ్చిమాత్రం యేం చేసింది? ఖద్దరు వస్త్రాలతో ప్రారంభమైన స్వరాజ్యోద్యమం తీరా స్వరాజ్యం వచ్చిన తరువాత నేతగాళ్ళకు తినడానికి తిండి లేకుండాపోయింది." చెపుతూవుంటే అతని గుండెల్లోనుంచి ఆ వేదన పొంగుకొస్తోంది.

"అట్లా చూడండి నాబిడ్డ అన్నం అని ఏడ్చి శోషవచ్చి పడిపోయింది. మే మెందుకు యిట్లా పస్తులు వుండాలి? నేరాలుచేసి జైళ్ళలో పడ్డవాళ్ళనుగూడా ప్రభుత్వం పస్తులు వుండనివ్వదే! మేము ఎందుకు పస్తులు చెయ్యవలసి వచ్చిందని ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నిస్తున్నాను. నేనేం సోమరిపోతునా? పనివుంటే పిల్లలూ మేము తిని ఒకళ్ళకు యింత పెట్టగలను" అన్నాడు శివయ్య.

"అవును పాపం! మీ అవస్థచూస్తే విచారం వేస్తున్నది. ప్రభుత్వం యేదో ఒకటి చేస్తుందిలే. సరే కాని నూలు చిలప ఒకటి కావలసి వచ్చింది కాస్త వుంటే చూద్దూ" అన్నాడు రావు.

శివయ్య ఆవేదనతో "అందుకా తమరు దయచేసింది! గొంతుకు ఉరేసుకు నేందుకైనా ఒక పోగులేదు. మీకు పుణ్యం వుంటుందిగాని మాకీ సహాయం చేసిపెడుదురూ. మీరంతా ప్రభుత్వం చేత మాకు చాలినంత పనైనా చూపించేటట్లు చేయండి లేదా సునాయాసంగా చచ్చిపొయ్యే టందుకు మందైనా సప్లయిచేయించండి." అన్నాడు. అంతటితో రావు వెళ్లిపొయ్యాడు.

రాఘవయ్యవచ్చాడు. యీయన శివయ్య తమ్ముడు. అక్కడకు పదికోసుల దూరంలో వున్న ఓ పల్లెవాళ్ళది. లాంఛనప్రకారం కాళ్ళకు నీళ్ళివ్వగా రాఘవయ్య కాళ్లుకడుక్కు-న్నకూర్చున్న తర్వాత శివయ్య లాంఛనప్రకారం అక్కడ మీ పరిస్థితులు యెట్లావున్నయిరా అబ్బాయి?" అని అడిగాడు.

"ఏం చెప్పమన్న వన్నయ్యా అక్కడ మా సహకార సంఘములకు పడుగులు యివ్వడం మానివేశారు. సరుకు నిలవుండి పోయిందట. పని లేక నానా అవస్థపడుతున్నాను జరుగుబాటులేక చాలామంది ఇతర గ్రామాలకు వెళ్ళిపొయ్యారు. మేమూ మీ వూరు రావాలనుకుంటున్నాం. నిన్ను కనుక్కు-పోదామని వచ్చాను" అన్నాడు రాఘవయ్య.

"ఇక్కడ పరిస్థితులు అంతకంటే అధ్వాన్నంగానే వున్నవి రోలువెళ్ళి మద్దెలతో మొర పెట్టుకున్నట్టున్నది" అన్నాడు శివయ్య.

తమ్ముడితో మాట్లాడుతున్న శివయ్యను యింట్లోనుంచి భార్య పిలవగా లేచి వెళ్లాడు. "పై మనిషి వున్నాడుకదా ఆయనకు భోజనం యెట్లా?"

"నేనూ అదే ఆలోచిస్తున్నాను." అన్నాడు భర్త.

"షావుకారు దగ్గిర అవసరమని చెప్పి ఓ రూపాయి పట్టుకరాండి పెద్దపిల్ల శోషవచ్చి పడి పోయింది, చిన్నది గోలచేస్తున్నది" అన్నది భార్య.

"ఇదివరకే కొంత వాడుకున్నాం ఏమిస్తాడో యేమిటో. అయినా వెళ్ళివస్తాను"అంటూ షావుకారు యింటికి వెళ్లాడు శివయ్య. అతడు మాస్టరు వీవరు అరవై, డెభ్భై మగ్గాలు నేయిస్తాడు. శివయ్య వెళ్ళేసరికి షావుకారూ మరి ఒక ఆసామీ ఘర్షణపడుతున్నారు ఆ ఆసామి నూలు షావుకారు. 'నూలు తీసుకెళ్ళి యిన్ని మాసాలైనా డబ్బు యివ్వవేం?" అని యిల్లెగిరిపొయ్యేటట్లు కేకవేస్తున్నాడు. ఏం చెయ్యమన్నారు? సరుకునిల వుండిపోయింది. అమ్మగానే యిస్తానని చెపుతున్నాడు షావుకారు.

అది చూసి శివయ్య అడక్కుండానే యిల్లు చేరుకున్నాడు. వచ్చిన చుట్టంపనిమీద ఎక్కడో వెళ్లాడు. భర్తను చూడగానే "తెచ్చారా?" అని ఆశతో అడిగింది భార్య. "లేద"ని బదులు చెప్పాడు శివయ్య.

ఆమె కళ్ళవెంట నీళ్ళుకారుస్తూ "అయ్యో! యెట్లాగు. చిన్నపిల్లగూడా శోషవచ్చిపడిపోయింది. మీరు యిక్కడ వుండండి ఎవరి కాళ్ళయినా పట్టుకుని గింజలు తెస్తాను" అంటూ సీతమ్మ లేచి గబగబా వీధిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

కాస్సేపటికి సీతమ్మ తిరిగివచ్చింది కొంగున వున్న మూట చూసి శివయ్య "గింజలు తెచ్చావు అయితే త్వరగా వుడకెయ్యి" అన్నాడు.

"యేం వుడకెయ్యమన్నారు! గింజలు దొరక లేదు మీకు చెప్పకుండా నేనో పనిచేశాను" ఆమె కంపిత కంఠంతో అన్నది.

"ఏంచేశావు యేమిటి?" అని ఆదుర్దాతో అడిగాడు శివయ్య.

సీతమ్మ కళ్ళవెంట నీళ్లు కారుస్తూ "యేం చెయ్యను. నా లుగిళ్లు మాదాకవళం అడిగి తెచ్చాను" అన్నది.

శివయ్య తొట్రుపాటుతో "ఏమిటి మాదాక వళమా? వీడు బ్రతికివుండగానే మాదాకవళం అడుక్కొచ్చావా? వీడి శరీరం మంటలో కాలి భస్మం కాకముందే నువ్వు జోలికట్టావా? అవును. నీ తప్పేమున్నది. వీడు బ్రతికివుండీ చచ్చిన వాళ్లలో జమే అయ్యాడు" అన్నాడు.